

Ked' peniaze dávajú zmysel, Dušan Knezovič

Zamýšľajúc sa nad závažnými skutočnosťami tvoriacimi našu súčasnosť, dospel som k presvedčeniu, že niest' našu budúcnosť aktívne a tvorivo môžeme iba oslobodením „našich“ peňazí. To znamená presmerovaním spoločných finančných prostriedkov (ale aj individuálnych nápadov a schopností) do eticky, ekologicky, komunitne orientovaných projektov, ktoré považujeme za prospešné a zmysluplné.

S myšlienkou moderného úverového družstevníctva prišiel evanjelický farár Samuel Jurkovič ktorý v Sobotišti 9. februára 1845 založil Gazdovský spolok – prvé úverové družstvo v Európe a pravdepodobne aj na svete. Jeho cieľom bolo poskytovať členom, ktorí mali rovnaké práva a povinnosti, úvery z prostriedkov, ktoré vznikali pravidelným sporením a vkladáním úspor do družstevnej pokladne. Jeho členovia mali rovnaké práva i povinnosti a prijali záväzok viesť mravný život a povinnosť každý rok vysadiť po dva stromy na obecných pozemkoch. Dnes by sme tento Gazdovský spolok pokladali za dokonalý príklad etického podnikania a ekologického prístupu v duchu ideálu trvalo udržateľného života.

V úverovom družstve vklady zostávajú majetkom členov družstva a investície sú poskytované s ich súhlasom, pričom úroky sú minimálne a používajú sa na úhradu nevyhnutných nákladov. Na týchto princípoch sformulovaných Jurkovičom dodnes stojí družstevníctvo vo svete.

Obdobným typom finančných inštitúcií sú miestne sporiteľne s voľnejšími pravidlami pre vkladateľov, aj pre poskytovanie úverov. Z peňažných zdrojov uložených sporiteľmi poskytujú lacné úvery či pôžičky s regionálne-spoločenskou pôsobnosťou. Úverové družstvá alebo miestne sporiteľne sú veľmi obľúbené napríklad v Nemecku, Rakúsku, Taliansku, Škandinávii. Vo Francúzsku ich podiel v objeme poskytovaní úverov tvorí až 45%. Sú teda vážnou konkurenciou klasických bankových domov.

Niektoré vytvorili finančné skupiny holdingového typu, akou je napríklad sporiteľnými družstvami vlastnená Rabobank Nederland, ktorá je považovaná za jednu z najbezpečnejších svetových bánk.

Už desaťročia slúžia svojim klientom-partnerom etické banky so základmi v spoločenskej zodpovednosti, zdieľaní, udržateľnosti, transparentnosti, etickom a ekologickom investovaní:

- anglické Co-operative Bank, Charity Bank a Reliance Bank,
- americké ShoreBank, RSF Social Finance a kanadská Citizens Bank,
- francúzske Crédit coopératif, NEF a talianska Banca Etica,
- nórska Cultura Banka, švédska JAK a švajčiarska Alternative Bank Schweiz
- holandská Triodos Bank a nemecké GLS bank, EthikBank a Umweltbank
- Najnovším a vo východnej Európe prvým prírastkom je komunitná MagNet Bank v Budapešti.

Veľmi dôležité pri týchto finančných inštitúciách je spoluvlastníctvo a spolurozhodovanie. Ukazuje sa, že podniky vlastnené a spravované komunitou, sú spoločensky životaschopnejšie a ekonomicky stabilnejšie oproti vlastníctvu štátnemu, alebo úzko individuálnemu.

Významne to potvrdila aj štúdia pani Elinor Ostromovej, ktorej za ňu bola roku 2009 udelená Nobelova cena za ekonomiku. Táto profesorka na Indiana Univerzity (USA) v analýze

ekonomického riadenia v oblasti verejných statkov a zdrojov dokázala, že spoločne vlastnený majetok môže byť lepšie spravovaný, čím spochybnila a vyvrátila tradičné ekonomické názory. Svoju prácu podložila rozsiahlym počtom empirických štúdií uskutočnených v rôznych oblastiach sveta. Jej prístup k správe spoločného vlastníctva je alternatívou k privatizácii či zoštátneniu verejných statkov. Odporúča preniesť tvorbu pravidiel rozhodovania na podielových vlastníkov, družstevníkov, alebo užívateľov formou samosprávy ako najefektívnejšieho spôsobu riadenia spoločnosti v dlhodobej perspektíve.

Obraciam sa preto na vás s krátkym prieskumom k tejto téme a zároveň hľadám partnerov, ktorí by sa pridali a v tejto veci angažovali. <http://www.iankety.sk/dotaznik/244908405/>

Ďakujem vám vopred srdečne za odpovede !
Dušan Knezovič